

✻ ✻ ✻ ETBIN KRISTAN

ŽARKI ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻
IN SNEŽINKE

VII. ZVEZEK

✻ ✻ ✻ ✻ LASTNA ZALOŽBA ✻ ✻ ✻ ✻

✻ TISKALA „NARODNA TISKARNA“ V LJUBLJANI ✻

IZ MINOLIH DNIJ.

Veli list.

Danes sem brskal po stari knjigi,
kakor bi kopal po črnih gomilah,
kakor bi mrtvece v goste si vabil.

Rmeno listovje — pa prazno srcé.
Božel! Ta knjiga — kako neumljiva!
Črke starinske so komaj razločne;
v čudnih oblikah vrte se pred okom;
tuji so vsi ti izreki razumu,
skoraj je smešen pristrugani slog.

Vendar ne pride smehljaj mi na ustne.
Našim očetom je bilo to sveto — —
Jaz se ne rogam rimljanskim bogovom,
saj je usojeno vsemu, kar biva,
prej ali slej, da izgine v gomili.
Zadnja postaja je vsegdar le smrt . . .

V knjigi so bile cvetlice vložene,
suhe . . . vse suhe, prav kakor to srce,
ki ne umeje več svetskih strastij.
Kakor bi mumije stare obračal,
skladam to listje, te vele cvetlice,
nerazumljive, prav kakor te črke.

Zrem jih, prekladam jih — drugo za drugo . . .
Duša je mrtva — brezčutno srcé.

Vse je minulo. Prav nič ni ostalo,
kakor bi Stiksove čudežne vode
bil se napil in zdaj blodil po Hadu,
senca zabljéne mladosti . . .

Vse je minulo. — Te rože, vijolice,
šmarnice, mačehe — vse to listovje
nima nobene besede za mene,
velo je, mrtvo — in nič ne pové.

V peč z vso to šaro! Naj ogenj pogoltne
mrtve ostanke presanjanj dnij.
Mumijam nihče ne vdihne življenja,
mojih spominov nihče ne vzbudi.

Ogenj požira te vele cvetlice,
moje oči se upirajo v plamen,
moji pogledi odplavajo z dimom . . .
Rože, vijolice, šmarnice, listje
lačno požira neusmiljeni ogenj.
Gledam in gledam — občutkov ni nič.

Zdaj še tam one potočnice blede.
Tja, kjer so sestrice vaše zgorele! . . .
Ogenj jih liže, kriví in vničuje . . .
Ah --- kaj to v prsih nakrat zaboli?
Moje oči se upirajo v plamen,
moji pogledi odplavajo z dimom,
v dimu se javlja mladostna postava,
ogjenj prepeva pozabljeno pesem . . .
Ti si jo pela, ko sva se razstala,

ko si te modre cvetlice mi dala,
ko si mi roke krog vrata ovila,
z usten goreče poljube mi pila,
ko se je solza v očeh ti rosila . . .

Vse je minulo — i tvoja ljubezen . . .
Gonil sem trpke spomine od sebe,
begal sem zdvojen po tujih deželah,
srčne občutke sem s silo zatiral —
zdaj so še tvoje cvetlice zgorele.
Oh! Tvoja pesem ni z njimi zamrla,
vedno krog mene lebdi melodija:
ne zabi, ne zabi!

Pomladni dan.

Zunaj solnce blišči, blišči . . .
Mene srce hudo boli.
Jaz tu v temni sobi sedim,
nevbogljive misli morim,
zunaj solnce blišči, blišči — —
kje pod tem solncem mi hodiš ti?

Zunaj solnce blišči, blišči . . .
V knjigo tolsto mi zro oči,
zro — pa le nečitajo nič —
misel šviga okrog kot ptič.
Zunaj solnce blišči, blišči — —
v moji duši nič svetlega ni . . .

Zunaj solnce blišči, blišči — —
v moji glavi pekel gori.

Pa kaj veš ti, dete nebá,
kaj so muke, groze peklá?
Zunaj solnce blišči, blišči — —
Mene blaznost zbog tebe lovi . . .

Sedaj.

Iam gori solnce se blišči,
tu doli rožice cvetó,
oči dekletove žare,
smehlja se celi svet.

Oj, ti solnce zlato,
oj, ti nebo jasno!
kdo bi žaloval?
Rožice ve žlahtne,
ve vonjave cvetke!
kdo bi tugoval?

Ej, ti dekle milo,
ti si to storilo,
da me jad mori.
Lepo je življenje . . . !
Grozno je trpljenje,
če v cvetočem maji
slana v srce pade,
če mladostne nade
ljubica razdene,
če oko se jasno
nakrat zatemni . . .

Ej, ti nisi zlato,
ej, ti nisi jasno,

solnce in nebo.
Rože ne dišijo,
cvetke ne pojijo
z barvami očij.
Nič se svet ne smeje,
nič srca ne greje — —
mrak povsod in mraz.

Moja domišljija
vse je opevala,
ko sem srečen bil.
V solnčnih žarkih zlato,
v nebu čistost jasno,
v rožicah vonjave,
v barvah opajanje —
in povsod smehljanje
našlo je oko,
našlo je srcé
nekdaj.

Sever je popihnil
od snežnikov belih,
od višav ledenih, —
v duši mi je mraz.
Ni več domišljije,
ni več sladkih pravljič,
prazno je srcé.

Tam gori solnce je bledó,
tu doli rožice vene,
samo oči dekletove
plamneno še žare.
Oči dekletove žare,

a vanje gledam le skrivaj.
Komu pogledi zdaj blišče?
Kam njih puščice zdaj leté
v ta pusti, prazni svet . . . ?

Prijatelj.

I.

Iz višav so se spustile sanje,
polne tajnih čudov, v moje spanje
in zarajale mi kólo pred očmi
kot metuljčki, ko pomlad zazeleni.

V dušo so mi vlezle mehke sanje,
vprizorile v srcu so plesanje
kot na svatbi, če je tajne sreče val
v solnčnih žarkih stokrat se zalesketal.

V dušo so mi vlezle cvetne sanje.
Kakor v svet skrivnosten zrl sem vanje
in opojnost rajsko duh iz njih je pil.

Vsako noč sem snival divne sanje,
kot v resnico večno veroval sem vanje,
srečo sem čarovno v sanjah vžil.

II.

Dehteče nočne sanje so spremile
otožno mojo dušo v resni svet,
in solzo so mi v biser spremenile,
bodeče trnje pa v pomladen cvet.

Zabliščal mi je skozi rožne sanje
čarovno krasen solnčnojasen dan,
in čudno nežno, lehno valovanje
razzibalo je duše mirno plan.

Vsa nekdam hladna čuvstva so zacvela,
razjasnil se je tuge poln obraz
in bolna nada v krsti oživila.

Ob vročem srcu se je stajal mraz,
v ušesih majska pesem zašumela . . .
Oh, dan in noč le tebe sanjam jaz.

III.

Tvoje lice, sveže, rdeče
cvetke krasijo dehteče,
v tvojem oku se leskeče
zlat odsev nebeške sreče.

Tvoje srce živo vtriplje,
tvoja duša žarke siplje,
blage, kakor mesec nočni,
vroče, kakor plam iztočni.

Ti si sreča, ti si nada,
jad pred taboj v orkus pada,
srčno bol ti ozdravljuješ.

Srečen, kogar poljubuješ!
Sreča ti obliva lice,
jaz verujem še v pravljice . . .

IV.

Oh, ti si mi prijatelj, bratec zvest.
In jaz sem čvrsto veroval v nebo!
Sedaj skrivaj, obupno, stiskam pest,
oh kaj bo, kaj bo to?

Prečudna je v teh bajnih sanjah moč,
prelep devojke mladi je obraz.
Sladko sem sanjal Eden zadnjo noč.
Ti — tudi — ne le jaz.

In ti si mi prijatelj, bratec mil,
devočic dveh pa tak enakih ni.
In jaz sem žejen upa se napil . . .

Kar sanjam jaz, to sanjaš tudi ti . . .
Nocoj sem sanjal, da sem te ubil . . .
Kak strašne misli taka bol rodi!

V.

Kaj ni ta svet za vse dovolj širok?
Kaj ni na svetu dosti drugih lic?
Pred taboj moram zdaj tajiti jok
in stopati kot stari brat ti vštric.

Kako globoko je to morje, glej!
Li veš, li veš, kako teman je Had?
Nikar, nikar tak srčno se ne smej,
nikar ne poj tak glasno tvojih nad.

Po duši veje mi pošastna noč,
mogotna strast ubija bdečo vest.
Oj skrij pred manoj tvoj obraz cvetoč!

In ti si mi prijatelj, bratec zvest . . .
Prijateljstvo je pokopala noč,
po ostrem nožu sega ljuta pest.

VI.

In ti si mi prijatelj, bratec mil,
a na prijateljstvo bi jaz pozabil
in kot Pilat bi roki si umil
in iz telesa dušo ti izvabil.

A nje oko, ko gleda te, blišči,
njen glas drhti, ko tebe nagovarja
in če ji roko nežno stisneš ti,
oblje lice njeno cvetna zarja.

In ti si mi prijatelj, bratec drag.
A radi nje bežim, bežim v temino,
z obupom v srcu, v nerazločen mrak.

Ti srkaj, srkaj bajno mesečino!
V brezupnost spremlja me spomin neblag.
Ne pridi za menoj nikdar v tujino . . .!

Sovraštvo.

1.

Kako ti bliska, kak se ti leskeče
oko sovražno, ki upira v mé se!
Vse hude sile, v tvojem srcu speče
so se zbudile, duša se ti trese.

V očesu ogenj ti žari nestalno,
pogled tvoj mene živega požira,
v zenici jezero ti plava kalno,
iz njega dna pa plam nečist prodira.

Vse bitje se ti je izpremenilo,
svetlobo vso popile so temine,
vihar ti je razvnel srca globine.

Sovraštvo se je v tebi oživilo,
vragov krdelo v duši se vdomilo.
Ej, jaz razumem tvoje bolečine.

2.

Jaz razumem tvoje bolečine,
zbog enakih boli sam trpim,
tudi jaz se sam s seboj borim,
tudi jaz vem, da ta jad ne mine.

Morda se je blazni Eros zmotil,
morda je, kaj dela, dobro znal,
in da bi se fantom dvem smejal,
se je dušic dveh veselo lotil.

Naj je Eros streljal po pomoti,
naj je ranil dvoje src hoté:
bol obeh zveni po eni noti.

Bratec, tvoje umem jaz gorjé,
vem, zakaj drhté ti ustnic koti,
toda sveta um ti moj ne vé.

3.

Svèta, bratec, tudi jaz ne vem.
Saj še sebi sam ne vem pomoči,
a na to, kar naju, brata, loči,
jaden niti misliti ne smem.

Pravzaprav bi ti povsem lahkó
svètoval, a ti me ne bi slušal,
če bi jaz prepričati te skušal,
da iz tvoje nade nič ne bo.

Kaj tako sovražno vame zreš?
Kaj se ti oko tako leskeče,
a srcé tak krčno ti trepeče?

Praviš, da v tujino ti ne greš?
Pa čemu bi neki jaz boječe
zbežal in zapustil nado sreče?

4.

Čemu naj neki jaz bežim,
ki mislim na njo, če bedim,
ki sanjam njo, če truden spim,
ki v srcu sladek up gojim?

Čemu nestalno ti oko
sovražno gleda me tako?
Očij se tvojih ne bojim,
za srečo svojo se borim.

Če ti trpiš, i jaz trpim,
kot ti imam i jaz srcé,
i v meni vse strasti živé.

Jaz tudi ljubim in črtim . . .
Ne glej hudobno me takó,
da v meni čuti ne zavró.

5.

Moj tekmeč, tak hudobno me ne glej.
Po mojih žilah teče vroča kri.
Sam s saboj več usmiljenja imej,
ker vroča kri prav hitro zakipi.

Jaz umem dobro plamen ti v očeh;
i v mojih prsih ogenj se je vžgal,
raz ustnice mi je izginil smeh,
že gledam divje kot v goráh žival.

Kot ti i jaz globoko ljubim njo,
sovražim tebe, kakor mene ti . . .
prostora tu za fanta dva ne bo.

Ti vame zreš. Krog mene se vrti
vse kakor okrvavljeno kolo.
Črtim! Črtim! Kar gledam vse je kri.

6.

Zdaj tu stojiva v praznični obleki
in priče bašejo pištolje male.
A ona se sprehaja tam ob reki,
valovje ji šepeče nežne šale.

Zdaj priče nama štejejo korake,
po žilah dirja nama kri zdivjana,
obličje se poteza v grde spake,
sovraštva in obupa sva pijana.

A ona se sprehaja zdaj ob reki,
ne misli nič, da tukaj dvoje bitij
si radi nje življenja trga niti.

Ej, ona šeta v dražestni obleki,
fantič ji pravlјice pripoveduje,
a ona se mu ljubko nasmehuje.

7.

Iz tvojih prsij brizga vroča kri
in meni čelo rdeča kri krasi,
oblački se kadijo iz pištolj,
po dušah nama pólje divja bol.

Po duelantov šegi si v roké
poseževa — odpuščava molčé.
Sovraštvo tebi še v očeh gori,
hudobno meni pógled še žari.

Nad nama v vejah poje droben ptič:
»Cir-lip, cir-lip, krasan je cvetni grič,
po njem sprehaja blažen se fantič.

Presrečen je, ker ljubico ima,
rad nje sta se streljala norca dva,
ej, norca dva — kdo zdaj za to kaj da?»

00000236015

Bolna ljubav.

Moja ljubav joka, toži,
v strastni boli sanja smrt.
Cvet je spadel zgodnji roži,
pust je ves pomladni vrt . . .
čudno mrak po zraku kroži,
moja ljubav sanja smrt.

Moja ljubav je imela
varno streho, stan gorák;
bujno, krasno je cvetela
in dehté blažila mrak.
Dom ji je usoda vzela,
v hladen jo izgnala mrak.

Kam naj tožna se obrne,
ko je domek njen zaprt?
Kam naj gre sred noči črne,
ko je duh njen ves potrt?
Kar je bilo, se ne vrne . . .
Moja ljubav sanja smrt.

Oh, umreti, le umreti!
Druge želje ne goji.
A zaman je smrt želeti,
dókler v srcu bol živi.
Slušaj, ljubav, srečne peti — —!
Tebi ni več svetlih dnij . . .

